

روان‌درمانی پویشی در عمل

سرگذشت دوازده بیمار

مختصری درباره ویراستاران علمی کتاب

MD ریچارد اف. سامرز،

عضو انجمن روان‌پزشکی و نورولوژی آمریکا

استاد بالینی^۱ و مدیر همکار در بخش آموزش کارآموزان، گروه روان‌پزشکی،
دانشکدهٔ پزشکی پرلمن، دانشگاه پنسیلوانیا.

سامرز در زمینهٔ روان‌درمانی پویشی، رابطهٔ درمانی، صورت‌بندی پویشی، آموزش روان‌پزشکی و روان‌شناسی مثبت‌نگر نوشه‌های گسترشده‌ای دارد. او جوايز محلی و ملي بسیاری در زمینهٔ آموزش کسب کرده و به عنوان رئیس شورای آموزش پزشکی و یادگیری مدام‌العمر در انجمن روان‌پزشکی آمریکا فعالیت می‌کند. او همچنین عضو کمیتهٔ بررسی روان‌پزشکی در شورای اعطای مجوز به دانش‌آموختگان آموزش پزشکی می‌باشد. سامرز به عنوان رئیس سابق انجمن راهبران آموزش کارورزی روان‌پزشکی، هنوز به فعالیت حرفه‌ای بالینی می‌پردازد. کتاب «روان‌درمانی پویشی: راهنمایی بر کاربست مبنی بر شواهد» تألیف مشترک او و زاک پی. باربر، منبعی است که علاوه بر متخصصان با تجربه، توسط دانشجویان روان‌پزشکی، روان‌شناسی و مددکاری به طور گسترده مورد استفاده قرار گرفته است.

PhD ژاک پی. باربر،

عضو انجمن روان‌شناسی حرفه‌ای آمریکا

استاد و مدیر موسسهٔ پژوهش‌های روان‌شناختی پیشرفتی درنر، دانشگاه آدلغی.

استاد بازنیستهٔ روان‌شناسی، دانشکدهٔ روان‌پزشکی، دانشگاه پنسیلوانیا.

استاد بازنیستهٔ گروه دانش‌آموختگان روان‌شناسی، دانشگاه پنسیلوانیا.

دستیار مدیریت سابق مرکز پژوهش‌های روان‌درمانی، دانشگاه پنسیلوانیا.

استاد مدعو روان‌پزشکی، دانشکدهٔ پزشکی، دانشگاه نیویورک.

۱. کسی که علاوه بر تدریس در دانشگاه، به حرفهٔ درمانگری نیز اشتغال دارد. {متترجم}

استاد مدعو، دانشکده روان‌شناسی و مشاوره، دانشگاه کوئینزلند، بریس‌بین، استرالیا.

پژوهش‌های باربر بر نتایج و فرآیند روان‌درمانی پویشی، و نیز درمان‌های شناختی برای افسردگی، اختلال وحشت‌زدگی، اختلال استرس پس‌سانجهای، وابستگی به مواد و اختلال‌های شخصیت مرکز است. او به عنوان رئیس سابق «انجمن پژوهش‌های روان‌درمانی» بیش از ۱۸۰ مقاله، کتاب و فصل‌هایی از کتاب در زمینه روان‌درمانی و شخصیت به رشته تحریر درآورده است. برخی از آخرین آثار او:

کتاب «پژوهش‌های ترومای عواطف و مضامین ارتباطی در روایت‌های فرزندان بازماندگان هولوکاست»

تألیف مشترک به همراه هاداس وايزمن.

کتاب «روان‌درمانی پویشی؛ راهنمایی بر کاربست مبنی بر شواهد»

تألیف مشترک به همراه ریچارد اف. سامرز.

کتاب «رابطه درمانی؛ راهنمایی بر کاربست مبنی بر شواهد»

ویرایش مشترک به همراه جی. کریستوفر موران.

فهرست

تقدیرنامه.....	۱۱
بیش درآمد.....	۱۵
فصل ۱: روان درمانی پویشی عمل گر: رابطه درمانی و مشکل روان پویشی اصلی.....	۲۵
فصل ۲: روان درمانی پویشی عمل گر: صورت‌بندی، تغییر درمانی و اختتام.....	۶۸
فصل ۳: لحظه‌ای درنگ: بیماری با مشکل اساسی افسردگی.....	۸۶
فصل ۴: یک سال اولی تنها: بیماری با مشکل اساسی افسردگی.....	۱۱۰
فصل ۵: ناپدید شدن: بیماری با مشکل اساسی افسردگی و وسوس.....	۱۳۳
فصل ۶: «اون فقط می خواهد کمک کنه»: بیماری با مشکل اساسی وسوس.....	۱۵۹
فصل ۷: ستارگان سینما، قاتلان زنجیره‌ای و طغیان: بیماری با مشکل اساسی وسوس.....	۱۸۹
فصل ۸: اسکیت‌سواری در بن‌بست: بیماری با مشکل اساسی ترس از طردشدن.....	۲۱۶
فصل ۹: «نمی‌تونم ولش کنم، گمونم دوستم داره»: بیماری با مشکل اساسی ترس از طردشدن	۲۴۴
فصل ۱۰: پدری دودل: بیماری با مشکل اساسی عزت‌نفس پایین	۲۷۰
فصل ۱۱: یک امیر فاد تمام‌عیار: بیماری با مشکل اساسی عزت‌نفس پایین	۲۹۶
فصل ۱۲: هراسان و شرم‌سار: بیماری با مشکل اساسی حمله وحشت‌زدگی	۳۲۰
فصل ۱۳: سفر درمانی ما: بیماری با مشکل اساسی تروما	۳۴۶
فصل ۱۴: پیکار با اژدها: بیماری با مشکل اساسی تروما	۳۷۳
واژه‌نامه انگلیسی به فارسی	۴۰۰
واژه‌نامه فارسی به انگلیسی	۴۰۵

تقدیر نامه

روان درمانگران، دانشجویان و همکاران بسیاری در پیش برد پرورژه این کتاب مشوق ما بودند. ما می خواستیم بیان کنیم چگونه نظراتی که در کتاب نخست‌مان، «روان درمانی پویشی: راهنمایی بر کاربرست مبتنی بر شواهد» پایه‌ریزی و طرح شده بود، کاربردی می‌شود. بلکه از این طریق بتوانیم روان درمانی پویشی را هر چه بیشتر عملیاتی و قابل فهم کنیم. برای همین از آن دسته از همکارانمان که فعالیت حرفه‌ای شان تحت تأثیر ایده‌های ما قرار گرفته بود خواستیم تا در صورت تمایل، شرح فعالیت‌های خود با درمان‌جویانشان را به رشتۀ تحریر درآورند.

ماجرای این کتاب در سال ۲۰۱۱ کلید خورد. در یک مهمانی شام در منزل ریچارد اف. سامرز، حدود هشت نفر از همکاران به صورت حضوری و سایر شرکت‌کنندگان از طریق اسکایپ از ایالت‌های کلورادو، تگزاس و کشور استرالیا ما را همراهی می‌کردند. طرح اولیه پرورژه را مطرح کردیم و همگی متفق‌القول از آن استقبال کردند. مؤلفین هر فصل در نظر داشتند برای انتخاب هر مورد، به سراغ افرادی بروند که در دور و اطراف همه ما یافت می‌شوند؛ افرادی عادی با مشکلات، توانمندی‌ها و آسیب‌پذیری‌های خاص خود؛ نه افرادی به‌غایت سالم که در زندگی از حمایت‌های بسیاری برخوردارند. سپس تصمیم گرفتیم تا نویسندهای این کتاب را توصیف درمان‌جویان و سیر درمان، از قالب یکسانی استفاده کنند. اما این امر باعث نشود ویژگی‌های منحصر‌به‌فرد درمانگر و درمان‌جو تحت الشعاع قرار گیرد؛ امیدواریم این ترکیب، هر فصل را به مواجهه درمانی منحصر‌به‌فردی برای خواننده بدل کند.

استقبال انتشارات گیلفورد از چاپ کتاب و همکاری با جیم ناگت، ویراستار الهام‌بخش و بی‌نظیرمان، مایه خشنودی فراوان بود. از حمایت و راهنمایی‌هایشان سپاس‌گزاریم و تعهد آنها به ایده‌های جدید در باب روان‌درمانی پویشی، برایمان بسیار ارزشمند است. جیم همواره در طول کار بر اهمیت بیان مستقیم، شفافیت و گزیده‌گویی هنگام توصیف هر مورد بالینی تأکید می‌کرد؛ تأکیدی که بی‌اندازه ما را در

تدوین کتاب یاری کرد.

از مؤلفین هر فصل که به سراغ تجربیات درمانی جالب توجه و چالش برانگیزی رفتند صمیمانه تشکر می کنیم. ما محدودیتی برای انتخاب درمان جویانی که در درمان موفق عمل کرده بودند یا نه برایشان قائل نشدیم. تعداد زیادی از مؤلفین از دانشگاه پنسیلوانیا بودند؛ جایی که ریچارد اف. سامرز عضو هیئت علمی آن می باشد و ژاک پی. باربر سالها در آن فعالیت کرده است. سایر مؤلفین، کتاب پیشین ما را خوانده و برای مشارکت در پروژه اعلام علاقه مندی کرده بودند.

ما از درمان جویانی که اجازه دادند داستان زندگی شان به رشتۀ تحریر در بیاید سپاس گزاری می کنیم. درمان جویانی که درمانگران خویش را تماماً به زندگی شان راه دادند و به ما نیز فرصت دادند از جزئیات آن باخبر شویم. ما از ایشان بسیار آموختیم. آنها به همگی ما کمک کردند به دانسته هایمان از زندگی، عشق، فقدان، رنج و انعطاف پذیری، عمق بیشتری ببخشیم.

کارآموزان روان پزشکی دانشگاه پنسیلوانیا و دانش آموختگان روان شناسی این دانشگاه، دانشجویان و دانش آموختگان دانشگاه آدلفری، و بسیاری از شرکت کنندگان کارگاهها، جلسات عمومی کیس ریپورت و دوره های آموزشی که در سرتاسر ایالات متحده، اروپا و استرالیا برگزار کردیم، الهام بخش ما بودند. در روزگاری که سیستم بازپرداخت بیمه از روان درمانی پویشی حمایت نمی کند و این درمان محبویت خود را در نظام آموزشی و تا حدودی در فرهنگ عامه مردم از دست داده، مایه دلگرمی است اگر بدانیم افراد بسیاری مشتاق به فraigیری آن هستند و متعهدند تا آن را در آینده به عنوان یکی از گزینه های اصلی در کار با درمان جویان به کار گیرند.

جاستینا گمینس کیت دیلون و سیگال زیلکامانو، دو تن از دانشجویان ژاک پی. باربر در دانشگاه آدلفری، ما را با خواندن فصول و ارائه بازخوردهای ویرایشی و محتوای ارزشمند در تهیه کتاب یاری کردند. به کمک آنها دریافتیم چه چیزهایی در این کتاب نظر درمانگران تازه کار و همچنین درمانگران متخصص را به خود جلب خواهد کرد.

ریچارد اف. سامرز از تونی راستین و دوایت اوانز، دو تن از اعضای گروه روان پزشکی دانشگاه پنسیلوانیا سپاس گزاری می کند. دیگر همکاران، کارآموزان و

کارکنان، بهویژه میشل کپارلو و کیسی ساکو، این گروه آموزشی را به مکانی پویا و بی اندازه حمایت گر برای تدریس، یادگیری و به کار بستن آموخته‌ها بدل ساخته‌اند. آلن گرونبرگ، مارگارت آن پرایس، جیمز هتنکر و پیس داکت مثل همیشه ما را با خرد بالینی، دیدگاه‌های ارزشمند و همیاری تخصصی‌شان^۱ یاری کردند. ژاک پی. باربر، از پرووست گیل دی. اینزلر و رابرت ای. اسکات در دانشگاه آدلفی که از پژوهش‌هایش حمایت کردند و نیز رئیسای دانشگاه، که هر روز در یادگیری شیوه‌هایی متفاوت و تازه برای مدیریت کارش الهام‌بخش او هستند، قدردانی می‌کند. همسران ما رونی و اسمادر، بزرگ‌ترین حامیان ما، همواره در تمامی مجاہدت‌هایمان مشوق ما هستند؛ بسیار قدردانشان هستیم. از فرزندانمان (و دو نوء ژاک پی. باربر) نیز به خاطر حمایت و عشقشان متشرکریم. به کمک آنها است که می‌توانیم بهترین خود باشیم.

پیش درآمد

ریچارد اف. سامرز

ژاک پی. بادر

روان درمانی، تعاملی شخصی بین دو انسان است که آغاز، میانه و پایان دارد. درمان جو و درمانگر با هم اختر می‌شوند و ارتباطی را شکل می‌دهند که بر مدار هیجانات، تجربیات و خاطراتی پیش می‌رود که هیچ یک نمی‌تواند آنها را کاملاً پیش‌بینی کند. آن دو سپس رفتارهای از یکدیگر جدا می‌شوند، به این امید که درمان جو بهبود پیدا کرده و درمانگر خردمندتر از پیش گشته باشد.

این کتاب مجموعه‌ای از سرگذشت‌های روان درمانی است و توسط درمانگرانی نوشته شده که تحت تأثیر مفهوم پردازی روان درمانی پویشی قرار گرفته‌اند. موضوعی که در کتاب نخست ما «روان درمانی پویشی: راهنمایی بر کاربست مبنی بر شواهد» (سامرز و باربر، ۲۰۱۰) طرح شده است. ما درباره جانمایه روان درمانی صحبت می‌کنیم و بر آن چیزی تأکید داریم که برای به‌پیش راندن درمان جو و درمانگر برای دست‌یابی به تعاملی فعال، انرژی‌بخش و سالم که در نهایت به تغییر و بهبودی بینجامد، حیاتی است.

فلسفه وجودی این کتاب، در هم شکستن لایه‌های کهنهٔ تئوری‌های ناکارآمد و مقابله با تکنیک‌های از کارافتاده‌ای است که راه را بر تکامل نظریه روان پویشی و کاربست‌های آن می‌بندد. و نیز، مشارکت در تکامل یک مفهوم پردازی بالینی و کاربردهای آن که روش، موجز، نظاممند و تا حد امکان، مبنی بر شواهد پژوهشی باشد. اهداف ما بدین شرح است: با استفاده از شرح حال‌هایی مفصل از موارد بالینی، برای مدلی که قبلاً به رشتۀ تحریر درآورده بودیم مثال بزنیم، فراگیری مدل‌مان را تسهیل کنیم، ابزاری برای آموزش و نظارت ارائه کنیم و در نهایت، کارآموزان را قادر سازیم در معرض موارد بالینی بیشتری قرار بگیرند.

گستره تجربیات درمانی گردآوری شده در این کتاب اصول زیربنایی مدل روان‌پویشی را بهتر تبیین می‌کند، سودمندی آن را نشان داده و برخی محدودیت‌هایش را آشکار می‌سازد. دو فصل ابتدایی کتاب را با خلاصه‌ای از مفهوم پردازی مدنظرمان از نظریه روان‌پویشی معاصر و فنون آن آغاز کرده و در ادامه به توصیف ۱۲ مورد بالینی می‌پردازیم.

تأکید این کتاب بر موارد بالینی، از تجربیات ما در تدریس روان‌درمانی پویشی نشأت گرفته و حاکی از تعهد ما به استفاده از «شرح حال» بهمثابه ابزاری برای آموزش و یادگیری است. چندی طول می‌کشد تا کارآموزان به اندازه کافی درمان جو درمان کنند و حقیقتناً با مدل روان‌پویشی و کاربست‌های آن آشنا شوند. آنها باید به اندازه کافی شاهد قوس درمان و فراز و نشیب‌های آن باشند تا دریابند چطور می‌توان آن را در عمل به اجرا درآورد. آموزش و فرآیند کارورزی می‌بایست نظریه را به سرعت و به گونه‌ای مؤثر شرح دهد اما علاوه بر این باید قادر باشد فراغیران را به دریافتی «شمی» درباره اینکه درمان چگونه آغاز می‌شود، اثر می‌کند و پایان می‌یابد، مجهز کند. به دلایل زیر، اکنون بیش از هر زمان دیگری هنگام ارتقای روش‌های آموزشی برای هر نوع روان‌درمانی – به ویژه روان‌درمانی پویشی – است.

۱. شواهد پژوهشی در حمایت از درمان روان‌پویشی روزبه روز در حال افزایش است. هرچند که این حوزه، باد مخالف نیرومندی همچون سرمایه‌گذاری‌های پژوهشی سویه‌مندانه و اقتصاد دارویی^۱ را پیش رو دارد.
۲. نسل کنونی متخصصان سلامت روان اغلب به‌اندازه کافی در معرض فنون روان‌درمانی پویشی عمل گرانبوده و در این باره آموزشی ندیده‌اند.
۳. دلایلی وجود دارند تا در آینده نسبت به فرسته‌های شغلی و بالینی برای روان‌درمانگران پویشی خوش‌بین بوده و شاهد بازگشت دوباره اقبال گستردۀ به این درمان باشیم.

بازخورد مخاطبان

پیش‌درآمد ۱۷

بسیاری از خوانندگان کتاب «روان‌درمانی پویشی: راهنمایی بر کاربست مبتنی بر شواهد» به ما بازخورد دادند. آنها کتاب را با کوشش‌های هر روزه خود در حرفهٔ درمانگری و نیز با جهان‌بینی و ادراک‌شان، همسو یافته بودند؛ عمل‌گرا و درگیر‌کننده، پایین‌بند به رویکردی علمی و مبتنی بر پژوهش که هم‌زمان بر خود فرض می‌داند افراد این امکان را داشته باشند تا روایت‌های زندگی خویش را آزادانه بیان و بازتعریف کنند، متعهد به توانمندسازی درمان‌جو و مقوله شفاقت و نهایتاً، متکی بر موضعی فعال برای درمانگر در خلال فرآیند درمان.

کارورزان و درمانگران تازه‌کار بسیاری گفتند کتاب بر نحوهٔ تفکر و همچنین هویتشان به عنوان یک درمانگر تأثیر گذاشته و اشتیاق‌شان را برای کندوکاو عمیق‌تر آرای روان‌پویشی و مشارکت در تکامل آنها، بر انگیخته است. این بازخوردها ما را نیز مشتاق‌تر ساخت تا گام دیگری در این راستا به پیش برداریم. ما قصد داشتیم مدل پیشنهادی‌مان را نخست به تصویر کشیده و سپس حکواصلاح کنیم. از همکاران جوان‌تر و کارورزان سابق خواستیم به سراغ موردهایی بروند که مدل روان‌پویشی ما به‌خوبی در آنها انعکاس یافته باشد. تا به این وسیله ایده‌های اساسی این مدل بیشتر پرورش یابند.

تجربهٔ دیگری نیز در شکل‌گیری ایدهٔ این کتاب نقش داشت. ریچارد اف. سامرز به عنوان درمانگری که در یک آزمایش بالینی تصادفی، میزان اثربخشی درمان روان‌پویشی، درمان شناختی - رفتاری و درمان کاربردی اختلال هراس به شیوهٔ آرام‌سازی را با یکدیگر مقایسه می‌نمود، به تعدادی ویدئو کوتاه از جلسات کامل روان‌درمانی دسترسی داشت. از درمان‌جویان شرکت‌کننده اجازه کسب شده بود تا از این فیلم‌ها برای امور آموزشی استفاده شود. از یکی از درمان‌ها ۲۴ ساعت فیلم ضبط شده بود که نهایتاً در قالب مجموعه‌ای ۹۰ دقیقه‌ای خلاصه شد؛ مجموعه‌ای شامل کلیپ‌های ۶ تا ۱۰ دقیقه‌ای که گلچینی از فرآیندهای شکل‌گیری، فرازنشیب‌ها و اختتام یک «مواجههٔ درمانی» را در بر می‌گرفت. روان‌درمانی حاوی لحظات متفاوتی

است؛ لحظاتی سرشار از سکوت و بهت‌زدگی که با لحظاتی از آگاهی عمیق، اتصال و رهایی، تلاقي پیدا می‌کند. تدوین نهایی فیلم نیز به خوبی به این لحظات می‌پرداخت و کمی شبیه به سریال تلویزیونی «تحت درمان»^۱ از آب درآمده بود.

این ویدئو برای آموزش به کارآموزان روان‌پژوهشکی و سایر کارآموزان در دانشگاه پنسیلوانیا و دیگر نقاط جهان مورد استفاده قرار گرفت. چشم‌اندازی کل‌نگر از فرازنشیب‌های روان‌درمانی، دانشجویان و بالینگران را هنگام تماشای فیلم به فکر فرو می‌برد. این فیلم به آنها کمک می‌کرد با سرعت بیشتری درباره آنچه در طول یک روان‌درمانی کامل رخ می‌دهد، مطالبی فرا بگیرند. درحالی که دستیابی به این بیشنش در شرایط واقعی کار، معمولاً به زمان بسیار بیشتری نیاز خواهد داشت. ما امیدواریم مطالعه موارد بالینی برای خوانندگان این کتاب نیز اثر مشابهی داشته باشد و برای شما تجربه آموزشی «کل‌نگری» به ارمغان بیاورد.

روان‌شناسان و روان‌پژوهان بسیاری با زمینه‌های کاری گوناگون، مشتاقانه برای مشارکت در تهیه شرح حال‌ها پیش قدم شدند. ما از همکاری با این مؤلفین باستعداد و ماهر خرسندیم و خوشحالیم که فرصتی فراهم شد تا نتیجهٔ فعالیت‌هایشان در این کتاب به تصویر کشیده شود. آنها جرأت‌مندانه خطر قضاوت‌شدن حاصل کارشان را به جان خریدند. ذکر کردن نظرات شخصی و نگارش قسمتی از هر فصل تحت عنوان «ارزیابی درمان» جسارت زیادی می‌طلبد. ما معتقدیم یک بازنگری شخصی صادقانه در کنار به اشتراک گذاشتن تجربیات، حاصل کار درمانگر را اصلاح کرده و بهبود می‌بخشد. مؤلفین فصل‌های این کتاب، با به اشتراک گذاشتن مشاهدات و نظرات شخصی‌شان برای خوانندگان هدیه ارزشمندی به ارمغان آورده‌اند.

موارد بالینی ارائه شده در این کتاب خاستگاه‌های مختلفی دارد (مثل کلینیک‌هایی که کارورزان در آن مشغول به کارند یا مطب‌های شخصی) و به درمان‌جویانی با سطوح عملکردی متفاوت می‌پردازد. از آنجا که مدل ما عمیقاً بر مفهوم «مشکل روان‌پویشی اصلی» و اهمیت فوق العادهٔ شناسایی زودهنگام آن به عنوان زیربنای مشارکت فعالانهٔ درمانگر و درمان‌جو استوار است، موارد ارائه شده در کتاب هر شش

1. In Treatment series, 2008.

مشکل اساسی افسرده‌گی، وسوسات، ترس از طردشدن، عزت‌نفس پایین، حمله وحشت‌زدگی و تروما را در بر می‌گیرد. درحالی که راهبردهای ایجاد تغییر و تجسم‌های انتقال – انتقال متقابل به طور کامل در هر شرح حال مورد بررسی قرار می‌گیرد، این تشخیص مشکل اصلی و تأثیر رابطه درمانی در کار بر روی آن مشکل است که حقیقتاً درمان را از ابتدا تا انتهایا به پیش برد و رکن اساسی مدل ما به حساب می‌آید.

بعضی از موارد کتاب به طور اختصاصی با مدل مدنظر ما همسو است درحالی که مابقی علاوه بر این مدل، تحت تأثیر عوامل نظری و عملی دیگری نیز قرار دارند. موارد بالینی این کتاب همگی ماهیتی «واقعی و طبیعی» دارند؛ موقعیتی بالینی که توسط یک متخصص سلامت روان طراحی و اجرا می‌گردد و درمان جو در آن آزادی عمل قابل توجهی برای انتخاب هدف، نوع و تکنیک درمان دارد.

شیوه‌ای جدید برای فراغیری روان‌درمانی پویشی

یادگیری روان‌درمانی نیز مشابه فراغیری دیگر مهارت‌های پیچیده است. مدل برادران دریفوس که در سیستم آموزش پزشکی نیز همچون علم اقتصاد مقبولیت فراوانی دارد (دریفوس و دریفوس، ۱۹۸۰) فراغیری هر مهارت را شامل مراحلی متوالی می‌داند؛ مرحله مبتدی، مرحله باصلاحیت و مرحله متخصص. این مراحل به مجموعه‌ای متوالی از مهارت‌ها، دانش‌ها و کاربست‌های آن اشاره دارد که به صورت پی‌درپی کسب می‌شوند. بر همین اساس، فراغیری روان‌درمانی مستلزم صرف ساعت‌های کارورزی بسیار و طی مراحل متعدد است تا صلاحیت لازم برای درمان بیماران کسب شود.

به عقیده ما از قدیم، آموزش روان‌درمانی پویشی و کارورزی در آن برای آن دسته از درمانگرانی که از پیش به این حوزه علاقه داشته و با مفاهیم پایه آن تا حد خوبی آشنایی دارند، مؤثر بوده است. اما مراحل آغازین یادگیری نظیر مواجهه اولیه، تمرین‌آشنایی تکنیک‌ها و دستیابی به سبک و رویکرد اولیه به حال خود رها شده است. در واقع به اندازه‌ای که بر شیوه‌های ارتقای تکمیلی روان‌درمانگران پویشی با تجربه توجه می‌شود، به تکنیک‌های موردنیاز برای آموزش مهارت‌های مقدماتی و نیز هموار کردن مسیر کسب صلاحیت پرداخته نشده است. این درست همان خلائی است که قصد

داریم با کتاب حاضر آن را پوشش دهیم.

در حقیقت، ما عقیده داریم یادگیری روان‌درمانی پویشی به سه مؤلفه نیاز دارد. (۱) چهارچوب؛ مدلی نظری که واضح و موجز باشد. (۲) ارتباط حسی یا شم^۱؛ درمانگر باید به صورت تجربی خود را در آنچه در جریان درمان اتفاق می‌افتد، غوطه‌ور سازد. مثلاً، همواره شمایی کلی از سیر درمان را در ذهن خود نگاه دارد. (۳) آزادی عمل؛ درمانگر باید این فرصت را داشته باشد که در شرایطی اینم و عاری از قضاوت، درباره آنچه انجام می‌دهد بازخوردهای فراوانی بگیرد، به تجربه بپردازد، اکتشاف کند، مرتکب خطأ شود و درباره آنها تأمل کند. کتاب حاضر، با مؤلفه دوم بیشترین سروکار را دارد و به شما این امکان را می‌دهد تا به عمق ۱۲ مواجهه درمانی سفر کنید. شما شاهد پیکار دوازده درمان جو با دشواری‌هایشان، صورت‌بندی مشکل روان‌پویشی اصلی و تکنیک‌هایی برای تبدیل تمامی این اطلاعات و تجربیات به درمانی متمرکز که به تغییر بینجامد و نهایتاً، اختتام درمان خواهد بود. خلاصه مدل روان‌پویشی عمل‌گرای ما که در فصل ۱ و ۲ آمده، شما را برای این سفر آماده خواهد کرد.

الگوبرداری و همانندسازی از مریبان و سرپرستان خبره، و نیز درونی‌سازی و ترکیب‌کردن درس آموخته‌هایی که از رویکرد و رفتار هر یک به دست می‌آوریم، فرآیندی است که تا پایان عمر ادامه خواهد داشت. بسیاری از ما وقتی با موقعیت بالینی دشواری روبرو می‌شویم، به این فکر می‌افتیم که اگر تحلیل‌گر، درمانگر، سرپرست مورد علاقه و یا یکی از همکارانمان که برای نظرش ارزش زیادی قائلیم بجای ما بود، چه می‌کرد. یا حتی در ذهن خود تصور می‌کنیم که اگر آنها با چنین شرایطی روبرو می‌شدند، چه می‌گفتند! با مطالعه سرگذشت‌های این کتاب، فرصتی فراهم می‌شود تا بیشتر در این فرآیند درگیر شوید؛ ادراک^۲، لحن منحصر به‌فرد، تصمیمات و راهبردهای هر درمانگر توجه‌تان را جلب خواهد کرد و می‌توانید ویژگی‌هایی که به سبکتان نزدیک است را در فعالیت حرفه‌ای خود به کار گیرید. شرح حال مکتوب نسبت به ویدئوهای ضبط شده از جلسات درمانی مزایایی دارد.

1. feeling

2. Sensibility

حریم درمان‌جو در آن بهتر حفظ شده و در اصل شیوه پردازش شده‌تری از ارائه به حساب می‌آید. نویسنده می‌تواند مضامین و تجربیات مهم را در آن برجسته کرده و تصویری ایجاد کند که در نسبت با زمینه منحصر به فردش معنا پیدا می‌کند. درست مانند آفرینش‌های یک هنرمند که قادر است در اثر خود، از واقعیت‌ها به گونه‌ای دلخواهش پرده‌برداری کند؛ امری که یک عکس، از انجام آن عاجز است. اما علی‌رغم تمامی این مزایای آشکار، به خوبی روشی است که محتوای مکتوب، برونداد هر درمان‌گر محسوب می‌شود. هر فصل به میزانی تحت تأثیر نیازها، سوگیری‌ها، توانمندی‌ها و محدودیت‌های درمان‌گر قرار دارد. در ابتدای هر فصل، با پاراگرافی جدا از متن اصلی به برخی جنبه‌های مهم درمان می‌پردازیم و با ذکر ارتباط‌های آن شرح حال با مدل‌مان، آن را معرفی می‌کنیم.

حفظ رازداری امری ضروری در درمان است. اغلب موارد ارائه شده در این کتاب محروم‌اند، به گونه‌ای که تمام اطلاعاتی که به وسیله آنها بتوان فرد را شناسایی کرد تغییر یافته تا حریم خصوصی درمان‌جویان حفظ گردد. بعضی از موارد از مجموع سرگذشت چند درمان‌جوی واقعی ترکیب شده تا محتوای آن فصل ماهیتی روان‌شناختی و درمانی پیدا کند، اما در واقعیت به سرگذشت فردی به‌خصوص اشاره‌ای نداشته باشد. اکثر موارد به تجربیات واقعی بیمار و فادر مانده است؛ اگرچه بیشتر جزئیات مهم در آنها تغییر یافته و یا نامشان عرض شده است. علاوه بر این، از تمامی درمان‌جویان رضایت کتبیأخذ شده است.

راهنمایی برای مطالعه هر فصل

همه موارد بالینی کتاب به شیوه نسبتاً استانداردی نوشته شده‌اند. ساختاری شامل شکایت اصلی و معرفی مشکل، تاریخچه، صورت‌بندی روان‌پویشی، سیر درمان، اختتام و ارزیابی فرآیند درمان. اما شbahات‌های هر فصل با فصول دیگر درست در همین نقطه به پایان می‌رسد!

مطالعه تجربه سایر درمان‌گران، فرصت مغتنمی است تا تجربیات بالینی خود را بهتر بشناسیم و درباره‌شان بیشتر تأمل کنیم. امیدواریم هر یک از شما با درون‌نگری به

مطالعه کتاب پردازید و از این تجربیات آموزشی همان‌گونه که هستند، بهره ببرید؛ روح‌افزا، نیروبخش و در مواردی پریشان‌کننده. ذهستان را آزاد بگذارید و به نقاطی از هر سرگذشت که دوباره به آن بر می‌گردید توجه کنید؛ در چیزهایی که شما را به چالش می‌کشد تأمل کنید و هنگام مطالعه، هویت و سبک منحصر به فردتان به عنوان درمانگر را در نظر بیاورید.

به عنوان توصیه‌ای که به اندازه چند خط قبلی شخصی به حساب نمی‌آید، پیشنهاد می‌کنیم هنگام مطالعه هر فصل فعل باشید و سوالات زیر را از خود بپرسید. بد نیست وقتی به میانه هر سرگذشت می‌رسید، برای دقایقی توقف کنید و به آنها فکر کنید. این‌گونه فرآیند مطالعه برایتان تازه و پرفایده می‌ماند.

- ماجراهی اصلی چیست؟ جنبه‌های کلیدی تاریخچه درمان‌جو کدام‌اند؟ چرا برای درمان اقدام کرده است؟ در طول مدت درمان چه اتفاقی می‌افتد؟ درمان‌جو از درون چگونه تغییر کرده و در ارتباطش با درمانگر، چه تغییراتی به وجود می‌آید؟
- مثل درمان‌جو بودن، چگونه است؟ تجربیات روزمره او چیست؟ رنج‌ها و نارضایتی‌های اصلی اش چیست؟ چه موقعی به طور خاص آسیب‌پذیر شده و به خطر می‌افتد؟ نقاط قوت و توانمندی‌هایش کدام‌اند؟ تا چه اندازه فکر می‌کنید قادر به درک تجربیات ذهنی درمان‌جو هستید؟ نظرتان درباره عملکرد درمانگر چیست؟ او تا چه اندازه می‌تواند این تجربیات را به خوبی درک کند؟
- مثل درمانگر بودن، چگونه است؟ چه چیزهایی هیجان‌انگیز و جالب توجه است؟ چه چیزهایی تنش‌زا، نامیدکننده و یا سردرگم‌کننده است؟ آیا می‌توانید خود را بجای درمانگر گذاشته و تجربیاتش را درک کنید؟
- نظرتان درباره مفهوم پردازی درمانگر از مشکل روان‌پویشی اصلی چیست؟ دیدگاه درمانگر و درمان‌جو در این باره چقدر با هم فرق دارد؟ آیا با پیشرفت فرآیند درمان، دریافت هر کدام از آنها با یکدیگر همسو می‌شود؟
- رابطه درمانی چطور شکل گرفت؟ اجزای این رابطه - اهداف، فعالیت‌ها و

- پیوند – برایتان قابل‌شناسایی است؟ از تصمیمات درمانگر برای برطرف کردن موانعی که بر سر راه رابطه درمانی قرار دارد چه می‌آموزید؟ آیا می‌توانید تفاوت رابطه درمانی با احساسات مثبت مشترک بین درمانگر و درمان جو را تشخیص دهید؟ تفاوت رابطه درمانی با پدیده انتقال و انتقال متقابل چطور؟
- درمان جو چه تغییراتی می‌کند؟ به نظر شما این تغییرات قابل توجه است یا جزئی؟ آیا در نحوه احساس، رفتار و نگرش او به دنیا تغییری به وجود می‌آید؟ این میزان تغییرات منطقی است یا انتظار داشتید کمتر یا بیشتر از این تغییر کند؟
 - فرآیند پیشرفت درمان و نیز فرازونشیب‌های تعامل درمانگر و درمان جو قابل پیش‌بینی بود؟ آیا حین مطالعه می‌توانید درباره آنچه جلوتر اتفاق خواهد افتاد فرضیه‌سازی کنید؟ این گمانه‌ها درست از آب در می‌آید؟ آیا صورت‌بندی مشکل اصلی در این پیش‌بینی‌ها به کارتان می‌آید؟
 - مطالعه هر فصل چگونه درون‌نگری تان را چه از منظر درمانگر و چه درمان جو، بر می‌انگیزد؟ آیا بازنگری‌های شخصی نویسنده‌گان هر فصل بر عملکردشان، کمکтан می‌کند خودآگاهی بیشتری کسب کنید و هنگام تأمل شخصی، با خود صادق‌تر باشید؟
 - آیا درمانگر از مدل مدنظر ما به خوبی پیروی می‌کند؟ کاربرد مفاهیم و تکنیک‌های این مدل در کارش به خوبی مشهود است؟ آیا رویکردهای دیگری نیز در میان است که درمانگر تحت تأثیر آنها عمل کند؟ اگر پاسخ مثبت است، این رویکردها چطور فرآیند درمان را دستخوش تغییر می‌کند؟

امیدواریم این پرسش‌ها که هر روز باید در کار بالینی آنها را از خود بپرسیم، به شما کمک کند هنگام مطالعه کتاب نگرشی فعالانه و انتقادی (در معنای سازنده آن!) داشته باشید. بد نیست پس از خواندن هر فصل دوباره سوال‌ها را مرور کرده و از آنها به عنوان راهنمایی برای مطالعه بهره ببرید.

منابع

- Barber, J. P., Muran, J. C., McCarthy, K. S., & Keefe, R. J. (2013). Research on psychodynamic therapies. In M. J. Lambert (Ed.). *Bergin and Garfield's handbook of psychotherapy and behavior change* (6th ed., pp. 443–494). New York: Wiley.
- Dreyfus, S. E., & Dreyfus, H. L. (1980, February). A *five-stage model of the mental activities involved in directed skill acquisition*. Washington, DC: Storming Media.
- Summers, R. F., & Barber, J. P. (2010). *Psychodynamic therapy: A guide to evidence-based practice*. New York: Guilford Press.

فصل ۱

روان درمانی پویشی عمل‌گرا

رابطه درمانی و مشکل روان‌پویشی اصلی

ریچارد اف. سامرز

ژاک پی. باربر

مدل روان‌پویشی ما که از آن تحت عنوان «روان درمانی پویشی عمل‌گرا» یاد می‌کنیم، بر مبنای مدل سنتی و تعارض محور حیات روانی قرار دارد. این مدل به مباحثی همچون رابطه درمانی، مشکل روان‌پویشی اصلی و صورت‌بندی، در کنار آموزش به درمان‌جو و مقوله شفاقت، یکپارچگی با سایر ابعاد درمان‌های همکارانه و لزوم نگرش فعال و مشتاق درمانگر می‌پردازد (سامرز و باربر، ۲۰۱۰). این درمان با روان‌درمانی پویشی سنتی تفاوت دارد؛ درمانی که تمرکز کمتری دارد، نظام سلسه‌مراتبی در آن بیشتر به چشم می‌خورد، از لحاظ تشخیصی مبهم است و از نظر مفاهیم و تکنیک‌ها، به سادگی با داروشناسی روانی و دیگر درمان‌های مشابه ادغام نمی‌شود. روان‌درمانی پویشی عمل‌گرا نظرگاهی کلی است که یک مدل جامع و فنون آن را در بر می‌گیرد؛ مواردی که علاوه بر حیطه عمومی کار بالینی، در تعداد به خصوصی از درمان‌های روان‌پویشی مبتنی بر شواهد پژوهشی همچون درمان ابرازی - حمایتی لوبورسکی (لوبورسکی، ۱۹۸۴) و روان‌درمانی پویشی مخصوص و حشت‌زدگی (بوش، میلردد، سینگر و آرونsson، ۲۰۱۱؛ میلردد، بوش، کوپر و شاپیرو، ۱۹۹۷) به چشم می‌خورد.

تاریخچه روان‌درمانی در طول یک‌صد سال گذشته، کمک می‌کند تا جایگاه این مدل در زمینه گسترده‌تری مورد بررسی قرار گیرد. در طول دهه‌های اخیر، گرایش بیشتری نسبت به فنون مشخص شکل گرفت. جنبشی که از مدل‌های کلی روی گردان است و درمان‌های بهینه‌شده در راستای تشخیص و علائم مشخص را به درمان‌هایی که

نسخه‌ای عمومی را برای همه توصیه می‌کنند، ترجیح می‌دهد. اکنون شاهد توجه بیشتری به این مقوله هستیم که هر درمان چگونه با انواع تشخیص‌ها و درمان‌جویان گوناگون، منطبق و بهینه می‌شود. علاقه‌مندی و اقبال به تجربه درمان‌جو از رابطه و شرایط درمانی نیز محبوبیت دوباره‌ای یافته است. احتمالاً وقتی تاریخچه روان‌درمانی در اوخر قرن ۲۰ و اوایل قرن ۲۱ را مرور کنیم، تمرکزی جدی بر فهم علمی فرآیندها و دست‌آوردهای روان‌درمانی، برجسته‌ترین تحول نوین در روان‌درمانی - و روان‌درمانی پویشی - به شمار خواهد رفت (به‌طور مثال، باربر، موران، مک‌کارتی و کیف، ۲۰۱۳).

مدل روان‌درمانی پویشی ما در تلاش است تا بین نظریه و کاربست مفاهیم روان‌پویشی، و نیز داده‌های رویه‌رشد حاصل از پژوهش‌هایی که دست‌آوردهای درمان را مورد مطالعه قرار می‌دهند (روان‌درمانی به‌طور کلی و روان‌درمانی پویشی به‌طور خاص) مجموعه‌ای از ارتباطها را برقرار کند. بنابراین، «روان‌درمانی پویشی عمل‌گرا» در اصل برای شناسایی و ترکیب ویژگی‌های بنیدین یک روان‌درمانی پویشی اثربخش به میدان آمده و در پی آن است تا میزان حمایت پژوهشی از عناصر اصلی این مدل درمانی را بستجد. بررسی مفصل‌تر عناصر روان‌درمانی پویشی در مدل ما فراتر از این کتاب بوده و در کتاب نخست‌مان به تفصیل شرح داده شده است (سامرز و باربر، ۲۰۱۰).

در این فصل و فصل بعدی، به پنج رکن اساسی مدل‌مان خواهیم پرداخت: رابطه درمانی، مشکل روان‌پویشی اصلی، صورت‌بندی روان‌پویشی، راهبردهای تسهیل‌کننده تغییر و در نهایت مبحث اختتام. این مجموعه برای شما زمینه‌ای فراهم می‌کند تا در فصول بعدی به سراغ ۱۲ سرگذشت درمانی بروید.

رابطه درمانی

رابطه درمانی اولین جز از اجزای پنج‌گانه درمان روان‌پویشی است که بدان می‌پردازیم. مفهوم رابطه درمانی، حاکی از پیمان مشارکتی نوظهوری است که درمان‌گر و درمان‌جو

را در فرآیند درمان به یکدیگر متصل می‌کند. رابطه درمانی، ارتباط بین فردی کنش‌مندی است که در بستر اینجا و اکنون، تجربیات نوروتیک دردنگ و تاریخ‌صرف‌گذشته درمان جو را توسط توانمندی‌های کنونی اش خشی می‌کند. رابطه درمانی تکیه‌گاهی است که درمان جو در آغوش آن، فرصت تغییر می‌یابد. از این رابطه با نام‌های متفاوتی همچون اتحاد درمانی، رابطه کاری و یا ارتباط یاورانه یاد می‌شود. رابطه درمانی در چند سال اخیر، موضوع پژوهش‌های عمل‌گرای بسیاری را به خود اختصاص داده است (به‌طور مثال، باربر، موران، مک‌کارتی و کیف، ۲۰۱۳؛ موران و باربر، ۲۰۱۰).

فروید (۱۹۱۲) با اظهار نظر پیرامون احساسات مثبتی که بین پزشک و مراجع شکل می‌گیرد، ایده اهمیت رابطه درمانی در موفقیت درمان که اکنون مقبولیت گسترشده‌ای یافته را پیش‌گویی کرد. روان‌کاوان بعد از او همچون گرینسون (۱۹۶۷) و زترل (۱۹۵۶) ابعاد «واقعی» و انطباقی رابطه درمانی را از جنبه‌های انتقالی و خیال‌پردازانه آن متمایز ساختند. گرچه خاستگاه مفهوم رابطه درمانی به ادبیات روان‌کاوی باز می‌گردد، درمانگرانی با زمینه‌های نظری بسیار گوناگون به اهمیت رابطه مشارکتی بین درمان جو و درمانگر اشاره کرده‌اند.

هدف، فعالیت و پیوند

ادوارد بوردین (۱۹۷۹) برای رابطه درمانی سه جز شناسایی نمود و در پی آن بود تا این مفاهیم نظری را عملیاتی کرده و در روان‌درمانی‌ها به کار بندد. رابطه درمانی از نگاه او سازه‌ای دوسویه بین درمانگر و درمان جو است که سه جز اصلی دارد: اهداف مشترک، توافق بر سر فعالیت‌هایی که هر یک از طرفین می‌بایست در این رابطه انجام دهد و بالاخره پیوند عاطفی. او دریافت که هر یک از روان‌درمانی‌های مختلف در طول فرآیند درمان، به اجزای مختلفی از رابطه درمانی علاقه نشان می‌دهند.

اهداف درمانی، به همسوی مقاصد درمانگر و درمان جو اشاره می‌کند. درمان جو در چه راستایی تلاش می‌کند؟ می‌خواهد چه چیزی را بهتر درک کرده و یا تغییر دهد؟ نگران کدام جنبه زندگی اش است؟ می‌خواهد برای تغییر آن چه کار کند؟ درمانگر باید اهداف درمان جو را به رسمیت شناخته و آنها را بپذیرد، یا تلاش کند آنها را در نظر

درمان‌جو تغییر دهد. مثلاً، درمانگر مشکل اصلی را افسردگی و حساسیت نسبت به فقدان و طردشدن می‌داند اما درمان‌جو از کودک ناسازگارش و همراه نبودن همسرش شکایت داشته و مشکل اصلی را دشواری‌های والدگری می‌داند. در این مثال، نه تنها برداشت درمان‌جو و درمانگر از مشکل اصلی با هم متفاوت است، بلکه اهدافی که هر یک در فرآیند درمان دنبال می‌کند نیز با یکدیگر فرق دارد. درمانگر به دنبال رسیدگی به مشکل افسردگی بوده و انتظار دارد مشکلات زندگی درمان‌جو در پی بهبود آن بر طرف شوند، درحالی که درمان‌جو سر در نمی‌آورد چرا درمانگر مدام علاقه دارد از گذشته و سایر روابط بین فردی او اطلاعاتی کسب کند. همچنان که ممکن است احساس کند این گونه مورد قضاوت قرار می‌گیرد.

فعالیت، به کارهایی اشاره دارد که هر یک از طرفین رابطه درمانی باید انجام دهند. درمان‌جو باید در جلسات درمانی شرکت کند، صادقانه و بدون مقاومت افکار و احساساتش را ابراز کند، در آنها تأمل کند و بکوشد برداشت درمانگر از آنها را درک کند و پذیرد. همچنین وظیفه بدیهی هر درمان‌جو، قبول مسئولیت زندگی و تلاش برای تغییرکردن است. در مقابل، درمانگر می‌بایست نهایت تلاش خود را به خرج دهد؛ به درمان‌جو گوش کند و او را درک کند، بر مسائل تمرکز کرده و به آنها رسیدگی کند، تا جایی که ممکن است پیش‌فرض‌ها و سوگیری‌های شخصی‌اش را کنار بگذارد و نهایتاً، مشکلات درمان‌جو را صورت‌بندی کرده و به صورت مؤثری این صورت‌بندی را با وی در میان بگذارد (لوبورسکی، ۱۹۸۴). درمانگر همچنین باید به درمان‌جو کمک کند به ادراک جدیدی از خود و دیگران دست یابد و برای واکنش نشان‌دادن به موقعیت‌های ناراحت‌کننده قدیمی، پاسخ‌های رفتاری جدیدی فرا بگیرد. درمانگر باید هدایت مسیر کلی درمان را به درمان‌جو واگذار کند اما با راهنمایی، همیاری و دانش خود، او را پشتیبانی کند.

پیوند، به اتصالی عاطفی مابین درمانگر و درمان‌جو اشاره دارد. آیا درمان‌جو خود را نسبت به درمانگر و فرآیند درمان نزدیک احساس می‌کند؟ آیا فضای درمان، صمیمه و هم‌دلانه است؟ از منظر ما درمانگران، آیا در فرآیند درمان، درگیری عاطفی و ترکیبی از مراقبت توأم با بی‌طرفی و حفظ فردیت هر یک از دو سوی رابطه به چشم می‌خورد

تا به وسیله آن بتوانیم بهترین کاری که از دستمنان بر می‌آید را برای مراجع انجام دهیم؟ در بسیاری از مطالعات، رابطه درمانی با دست‌آوردهای درمان روان‌پویشی هم‌بستگی دارد (رگرسیون = ۰,۷۵، باربر و همکاران، ۲۰۱۳). در زمینه پژوهش‌های روان‌درمانی، بمسادگی نمی‌توان اثر متغیرهای مهم فرآیند را با درجه بالایی از اطمینان ختی نمود. رابطه درمانی به عنوان سازه‌ای معتبر شناخته می‌شود؛ اگرچه از نظر کیفی مسبب حجم اندکی از پراکندگی در نتایج درمانی به حساب می‌آید.

پدیده انتقال

سنت روان‌کاوی به خوبی رابطه درمانی را از پدیده انتقال متمایز می‌کند. رابطه، تحول مشارکتی دو فرد است که در بستر «اینجا و اکون» با یکدیگر همکاری می‌کنند. در حالی که انتقال مجموعه‌ای از احساسات، افکار، ادراکات و فانتزی‌هایی است که درمان جو متأثر از تجربیات پیشین زندگی، به‌ویژه مراقبان اولیه در دوره کودکی، نسبت به درمانگر تجربه می‌کند. رابطه درمانی حاصل کنش بالغانه و منطقی درمان‌جوست، در حالی که انتقال متأثر از نخستین روابط بین فردی مهم، الگوهای ارتباط برقرار کردن با دیگران که عمیقاً ریشه در گذشته فرد دارد و مختصات منحصر به فرد پیشینه عاطفی درمان جو می‌باشد. شناخت پدیده انتقال در درمان روان‌پویشی حکم طلا را دارد؛ چراکه درمان جو و درمانگر را قادر می‌سازد در بستری بی‌واسطه و واقعی، واکنش‌های کهنه را در اتفاق درمان بررسی و دوباره تجربه کنند. اما اغلب مشاهده و شناسایی انتقال در جلسه درمان، درمانگران تازه کار را سردرگم می‌کند. آنها به سختی می‌توانند تفاوت احساسات و افکار درمان جو نسبت به درمانگر که در پی رابطه درمانی پدید آمده با احساساتی که در پدیده انتقال ریشه دارند را تشخیص دهنند. به طور مثال، درمان جویی را در نظر بگیرید که احساس می‌کند مورد سرزنش و قضاوت درمانگر قرار گرفته و افکارش همواره از سوی او با سرزنش رویرو می‌شوند. آیا مشکل از رابطه درمانی است که به دلیل اهداف درمانی ناهمسو و فهم نادرست از فعالیت‌ها، درست کار نمی‌کند؟ یا این احساسات واکنشی انتقالی است مبنی بر تخیل درمان جو که می‌پنداشد در ددل کردن با دیگران و وابسته شدن به